

**KORPORATĪVĀS
SOCIĀLĀS
ATBILDĪBAS PLATFORMA
LATVIJA**

FICIL
RAISE THE BAR!

Rīgā, 2024. gada 15. augustā
Nr. 1/2024

Latvijas Valsts prezidentam
Edgaram Rinkēviča kungam

Latvijas Republikas Saeimas priekšsēdētājam
Daigai Mieriņas kundzei

Latvijas Republikas Ministru prezidentei
Evikai Siliņas kundzei

Latvijas Republikas zemkopības ministram
Armandam Krauzes kungam

Latvijas Republikas ekonomikas ministram
Viktoram Valaiņa kungam

Latvijas Republikas klimata un enerģētikas ministram
Kasparam Melņa kungam

Latvijas Republikas finanšu ministram
Arvilam Ašaradena kungam

Ekonomikas transformācijas ceļa karte – iespējas biznesa konkurētspējas paaugstināšanai

Latvijas Korporatīvās sociālās atbildības platforma (turpmāk – CSR Latvia) kopā ar Ārvalstu investoru padomi Latvijā (turpmāk – FICIL) ir sagatavojuši vēstuli augstākajām valsts amatpersonām, ar aicinājumu rīkoties, lai kopīgi sasniegtu Eiropas Savienības zaļā kursa noteiktos mērķus un veicinātu biznesa konkurētspējas izaugsmi.

ES un globālais konteksts

Ekonomikas paradigmas mainās: esam ceļā no peļņā orientēta biznesa modeļa uz biznesa modeli, kas orientēts uz sabiedrības labuma veicināšanu, no fosilās enerģijas – uz atjaunīgo, no lineāras – uz aprites ekonomiku, no intensīva resursu patēriņa – uz dematerializāciju.

Pēdējā dekāde ir aizvadīta dekarbonizācijas zīmē, aicinot uzņēmējdarbības spēlētājus uzņemties līdzatbildību klimata pārmaiņu mazināšanā un pielāgot biznesa praksi, adaptējoties jaunajam regulējumam, ģeopolitiskajai realitātei un izmaiņām starptautiskajās piegādes ķēdēs. Nākamā dekāde iezīmēs ceļu no lineāras ekonomikas uz aprites ekonomiku, nosakot uzņēmumiem mērķi samazināt materiālo resursu patēriņu (dematerializācija).

Latvijas uzņēmējdarbības loma un iespējas

Latvijas ekonomikai ir stabila izaugsmes iespēja un liels potenciāls inovācijām un investīcijām, kā arī iespēja ieņemt līdera pozīcijas ilgtspējīgu biznesa modeļu ieviešanā starptautiskā mērogā (piemēram, kļūstot par starptautisko vērtību ķēžu dalībnieku).

CSR Latvia un FICIL uzskata, ka Latvijas uzņēmējdarbības vīzija varētu būt - kļūt par vienu no līderiem ilgtspējas attīstības un inovāciju jomā. Uzskatām, ka esam ceļā uz dinamiskas, ilgtspējīgas, un atjaunīgas aprites ekonomikas izveidošanu, kas balstīta uz atjaunīgās enerģijas izmantošanu un moderniem tehnoloģiskajiem risinājumiem, izmantojot aprites ekonomikas, kā arī bioekonomikas priekšnosacījumus un sociāli atbildīgu uzņēmējdarbības modeli. Dalība starptautiskajās vērtību ķēdēs paredz, ka uzņēmumi ieņem būtisku lomu augstas dzīves kvalitātes nodrošināšanā, sabiedrības nevienlīdzības mazināšanā un attīstības līdzsvarošanā, esot daļai no globālām ilgtspējas iniciatīvām.

Arī FICIL uzsver, ka izšķirīga ir vairuma Latvijā strādājošo uzņēmumu iesaistīšanās Eiropas Savienības klimata, enerģētikas un vides mērķu sasniegšanā. Diemžēl, pašlaik tikai neliela daļa pārsvarā lielo un vidējo uzņēmumu Latvijā aktīvi iegulda ilgtspējīgā un aprites ekonomikas principos balstītā sava uzņēmuma attīstībā. Vēl jo kritiskāk novērojam, ka ievērojamam skaitam mazo un vidējo uzņēmumu Latvijā vēl nav izdevies apjaust, kāda jau tuvāko pāris gadu laikā varētu izvērsties zaļās transformācijas prasību ietekme uz šo uzņēmumu darbību un spēju saglabāt savu vietu piegādes un vērtību ķēdēs. Tāpēc turpinām aicināt steidzami rūpēties par attieksmes un domāšanas veida maiņu gan uzņēmējdarbības vidē, gan sabiedrībā kopumā. Šīs pārmaiņas ir nepieciešamas, lai Latvija spētu sekmīgi un savlaicīgi īstenot zaļo kursu un pieredzēt ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi.

Šķēršļi vīzijas realizācijā

Uzskatām, ka ir nepieciešams ieguldīt Latvijas cilvēkkapitālā un inovācijās, lai varētu "ielēkt vilciena pirmajos vagonos", nevis ieņemt nogaidošu pozīciju vai "skriet pakaļ vilcienam". Tomēr pastāv vairāki izaicinājumi, kas var traucēt šīs vīzijas sasniegšanā:

- birokrātiskais slogs, kas veidojas, publiskajam resoram savstarpēji nesadarbojoties tiesību aktu izstrādē un virzībā;
- nozaru savstarpējās sadarbības trūkums - t. i. sadarbība ilgtspējas jautājumos starp nozares ietekmes pusēm un starpnozaru sadarbība privātajā sektorā un publiskajā resorā;
- starptautiskās sadarbības trūkums tiesību aktu izstrādē;
- vienotas izpratnes trūkums par globālās un ES ilgtspējas politikas ietekmi uz nacionālajiem tiesību aktiem un biznesa ilgtspēju;
- ieguldījumi cilvēkkapitālā, t.sk. prasmju pilnveidošanā ilgtspējas jautājumu griezumā.

Risinājumi

Lai kopīgi veicinātu Latvijas konkurētspējīgu attīstību, ekonomikas izaugsmi un nodrošinātu atbilstību Zaļajam kursam, kā arī sagatavotos ekonomikas transformācijai, mūsdiā, nepieciešams:

- analizēt un noteikt nozaru ilgtspējas mērķus (nozaru politiku kontekstā vai veidojot atsevišķus dokumentus);

- īstenot efektīvāku starpnozaru dialogu, iesaistot uzņēmējus, akadēmisko sektoru un sabiedrību, kā arī publisko sektoru nacionālajā un reģionālajā līmenī;
- īstenot koordinētu un pārdomātu tiesību aktu un prasību izstrādi un ieviešanu (kopējs resorisks redzējums par ilgtspējas regulējumu attiecībā uz uzņēmumiem, kurus ietekmēs izmaiņas);
- valdībai un likumdevējam respektēt starpnozaru dialoga rezultātā izstrādātos risinājumus un ieteikumus, valsts politiku un likumdošanas aktus izstrādājot uz to bāzes un saskaņā ar šo risinājumu un ieteikumu racionālo būtību;
- ieviest koordinētu ilgtspējas rīcībpolitiku un īstenot vienotu pieeju visos valsts pārvaldes līmeņos un nozarēs;
- veicināt jēgpilnu un koordinētu sadarbību, atbalsot ilgtspējas iniciatīvu īstenošanu un sadarbības veicināšanu starp dažādām nozarēm (piemēram, aprites ekonomikas jomā, dekarbonizācijas projektu jomā, dematerializācijas jomā, u. c.);
- proaktīvi, laicīgi un caurspīdīgi informēt uzņēmējus par gaidāmajām prasībām un izmaiņām, kuru mērķis ir būtiski uzlabot vidi un veicināt zaļo kursu;
- veicināt investīcijas ilgtspējas attīstībā, nodrošinot uzņēmumiem piekļuvi atbalsta mehānismiem un finansējumam;
- ieguldīt izglītības un zinātnes attīstībā, atbalstot izglītības un pētniecības programmas, kā arī veicinot sadarbību starp mācību iestādēm ilgtspējas pētniecībā, par prioritāti nosakot palielināt mūsu dalības iespējas eksporta tirgos.

CSR Latvia piedāvā:

1. Nozaru ilgtspējas memorandu izveide

Nozaru ilgtspējas memorandu izveides pamatuzdevums ir noteikt nozares ilgtspējas mērķus, veidot dialogu ar nozares ietekmes pusēm, vienoties par rīcību politikas jomā, nozares atbildību un katra nozares spēlētāja apņemšanos, lai sasniegtu kopīgi izvirzītos mērķus.

CSR Latvia ir iespēja nodrošināt uzņēmumiem pieeju labākajiem piemēriem un rīkiem, kas veicina kopīgu sociālo un ilgtspējas vērtību radīšanu. Apvienojot spēkus, mēs varam palīdzēt pārveidot nozaru uzņēmējdarbības modeļus (tostarp darbaspēku, kopienas, klientu un piegādes ķēdes), tādējādi padarot uzņēmumus videi draudzīgākus, elastīgākus un ilgtspējīgākus, kā arī cilvēkorientētākus. Ar Ekonomikas ministrijas atbalstu šie memorandi var kalpot kā būtisks tilts starp izvirzītajiem vērienīgajiem plāniem (kā, piemēram, "Taisnīga pāreja" (Just Transition), "Zaļā kursa rūpniecības plānu ieviešana" (Green deal industry plans), "Rūpniecība 5.0" (Industry 5.0)), tostarp atbalsts to praktiskā pielietošanā. Savukārt FICIL ir iespēja sniegt saturisku atbalstu to nozaru ilgtspējas memorandu izveidē, kurās ir pārstāvēti FICIL biedri. Tāpat FICIL savu iespēju robežās var nodrošināt plašāku publicitāti un atpazīstamību nozares ilgtspējas memorandu nepieciešamībai, gan arī periodiskam to darbības izvērtējumam.

2. Veidot koordinētu sadarbības platformu

Ir jāstrādā pie koordinētas un vienotas ilgtspējas rīcībpolitikas ieviešanas platformas, kuras dienas kārtībā ir jēgpilni nodrošināt pārskatāmību un koordinētu rīcību par tiesību aktiem, kas attiecas uz ilgtspēju, jaunu biznesa modeļu ieviešanu un ekonomikas transformāciju.

Nemot vērā, ka kopš 2014. gada esam nacionālie sadarbības partneri organizācijā CSR Europe, uzskatām, ka, CSR Latvia, ekspertīze ir atbilstoša šādas sadarbības platformas līdzkoordinācijai. CSR Latvia biedru ekspertīze ietver tādas jomas kā vides ietekme, cilvēktiesības, sociālā labklājība, korporatīvā pārvaldība, pretkorupcija u. c. ilgtspējas jomas. Pagājušajā gadā stājās spēkā mūsu izstrādātais Restorānu un sabiedriskās ēdināšanas ilgtspējas

memorands, un līdz 2024. gada beigām plānojam pabeigt Kūdras nozares ilgtspējas memorandu.

3. Pārvarēt plaису atbildīgu materiālu/izejvielu jomā

CSR Latvia ir rosinājusi izveidot Baltic Circular HotSpot, kas apvieno aprites ekonomikas spēlētājus, vienojoties par kopīgām darbībām – ar mērķi definēt materiālu plūsmas, veicināt ietekmes pušu sadarbību un ilgtspējīgu vērtību ķēžu veidošanos Baltijas un Ziemeļvalstu reģionā.

4. Veicināt ilgtspējīgu finansējumu, izmantojot jēgpilnu informācijas atklāšanu

Atbalstām CSR Europe ierosinājumu paātrināt Kapitāla tirgu savienības (KTS) izveidi Eiropas Savienības līmenī un izpētīt inovatīvus finansēšanas mehānismus, lai piesaistītu jaunus resursus un talantus ilgtspējas veicināšanai. Šādi mehānismi ietver kopienās radītus projektus, ietekmes obligācijas, jaukto finansējumu, platformu kopfinansējumu, jaunu uzņēmumu inkubatorus, inovāciju paātrinātājus un garantijas. FICIL uzsver, ka KTS varētu būt nozīmīgs papildus instruments zaļās ekonomikas finansēšanai un stimulēšanai. Apstākļos, kur Eiropas Savienība jau pie zaļā kursa ieviešanas ir norādījusi, ka tā praktiska realizēšana nebūs iespējama bez būtiskas privātā sektora finanšu līdzekļu iesaistes, ir būtiski atbalstīt un veicināt KTS iniciatīvu un rūpēties par tās aktīvu darbību Latvijā.

Uzskatām, ka ES Korporatīvās ilgtspējas pārskatu sniegšanas direktīvas (CSRD) ieviestās stingrākās informācijas atklāšanas prasības sniedz iespēju veicināt ilgtspējīgu attīstību. Tā vietā, lai uz to raudzītos tikai kā uz atbilstības nodrošināšanu, CSRD ir instruments, ar kura palīdzību nodrošināt informētu stratēģisko lēmumu pieņemšanu. Lai sekmētu šo pieeju, CSR un FICIL aicina:

- Atbalstīt uzņēmējdarbības tīklus un apvienības, nodrošinot labāko praksi, metodoloģiju un resursus pieejamību, lai sniegtu uzņēmumiem iespēju izmantot ziņošanas standartus kā iespēju biznesa pilnveidei un konkurētspējas paaugstināšanai.
- Izstrādāt visaptverošu informācijas atklāšanas sistēmu par sociālajiem un pārvaldības jautājumiem, kas papildinātu klimata un vides taksonomiju. Šajos centienos būtu jāizmanto dati, kas apkopoti izmantojot CSRD un Eiropas Ilgtspējas ziņošanas standartus, neuzliekot papildu slogu uzņēmējiem. Mēs atbalstām brīvprātīgu divu līmeņu Eiropas sociālo investīciju sistēmu, lai nodrošinātu būtisku uzņēmumu ieguldījumu taisnīgas pārejas nodrošināšanā darbaspēkam, piegādātājiem, klientiem un kopienām, kā arī lai atvieglotu piekļuvi būtiskiem sociālajiem pakalpojumiem personām, kas atrodas neaizsargātā situācijā.
- Ņemot vērā, ka šī informācija (dati par ietekmi ilgtspējas informācijas atklāšanas kontekstā) tiek prasīta zinātniski balstītos pierādījumos par nozares ietekmi, tiek rosināts arī pārskatīt metodoloģijas, sasaistot tās ar nozaru biznesa modeļiem, kā arī veidot datu bāzes, kas palīdzētu uzņēmumiem pielāgoties jaunajai ekonomikai un izstrādāt atbildīga biznesa stratēģijas ilgtspējas mērķu sasniegšanai un klimata, kā arī sociālo risku mazināšanai.

5. Veidot aizsardzības mehānismus ilgtspējīgiem produktiem un pakalpojumiem, izmantojot tirdzniecības līgumus ar trešajām pasaules valstīm

Tirdzniecības līgums ir plaša mēroga nodokļu, tarifu un citu savstarpējo normu vienošanās, kas bieži ietver arī ieguldījumu garantijas. Tas ir spēkā, ja divas vai vairākas valstis vienojas par noteikumiem, kas nodrošina savstarpējas tirdzniecības iespējas. Visizplatītākie ir preferenciālā

un brīvās tirdzniecības veida tirdzniecības līgumi, kas tiek slēgti, lai samazinātu (vai atceltu) tarifus, kvotas un citus tirdzniecības ierobežojumus precēm, kuras tiek tirgotas starp līguma dalībniekiem. Pārskatot šos līgumus, veidojot jaunus tirdzniecības līgumus vai diskutējot par starptautiskās tirdzniecības organizāciju turpmāko attīstību, aicinājums valdībai būtu ņemt vērā Eiropas Savienības Zaļā kursa izvirzītos mērķus un kontekstu, lai nodrošinātu aizsardzības mehānismus “jaunās ekonomikas” veicināšanai starptautiskajā līmenī.

CSR Latvia apvieno atbildīgus un ilgtspējīgus uzņēmumus, ekspertus, nevalstiskās organizācijas un akadēmiskās vides pārstāvjus, kuru mērķis ir kopīgi strādāt pie korporatīvās sociālās atbildības un ilgtspējas prakses ieviešanas ne tikai uzņēmumos, bet arī publiskajā sektorā un valsts politikas dokumentos un tiesību aktos. CSR Latvia ir Eiropas lielākās atbildīga biznesa pārstāvošās organizācijas – CSR Europe – biedrs. Šī organizācija apvieno vairāk kā 10 000 uzņēmumu un 40 nacionāla līmeņa platformas un ir Eiropas Komisijas sadarbības partneris, veidojot Eiropas Savienības korporatīvās sociālās atbildības un ilgtspējas politiku dažādās jomās. Savukārt FICIL biedru vidū ir tie lielie uzņēmumi, kuros ir ieguldītas nozīmīgas ārvalstu investīcijas un kuriem pieejamie resursi un zināšanas spēj kalpot par paraugu un motivācijas avotu arvien plašākai un dziļākai zaļās ekonomikas principu ieviešanai tirgū. FICIL pieejamā uzņēmēju praktiskā pieredze un zināšanas spēj sniegt būtisku devumu CSR darbības lokā esošo jautājumu risināšanā un ieviešanā.

Būsim pagodināti par iespēju tikties un pārrunāt iespējamās sadarbības virzienus un kopīgi veicamos uzdevumus korporatīvās sociālās atbildības un ilgtspējas politikas jomu attīstībā Latvijā. Lai vienotos par tikšanās laiku, pārrunātu turpmāko sadarbību, aicinu plānot tikšanos klātienē laikā no 26.augusta līdz 6.septembrim. Turpmākai komunikācijai lūgums sazināties ar Latvijas Korporatīvās sociālās atbildības valdes priekšsēdētāju Agnesi Alksni-Bensoni (tālrunis: 29443666, e-pasts: agnese@ksalatvija.lv).

Ar cieņu,

Latvijas Korporatīvās sociālās atbildības valdes priekšsēdētāja	Agnese Alksne-Bensone
Latvijas Korporatīvās sociālās atbildības valdes locekle	Linda Austere
Latvijas Korporatīvās sociālās atbildības valdes loceklis	Arturs Evarts
Ārvalstu investoru padomes Latvijā izpilddirektore	Tatjana Guzņajeva

A. Alksne-Bensone
agnese@ksalatvija.lv
+371 29443666

DOKUMENTS PARAKTĪTS AR ELEKTRONISKO PARAKSTU UN LAIKA ZĪMOGU